

Á B É C É *

AKÁCFA

Zöld leveles akácfa
Ráborul a kis házra,
Legyezgeti lombjával,
Elborítja csókjával.

Zöld leveles akácfa –
Szőke kis lány alatta;
Azt susogja a szellő:
Ez ám a jó napernyő!

BARÁZDABILLEGETŐ

Mondd meg nekem, mondd meg nekem,
Te barázdabillegető:
Hány barázdát vetett be ma,
Gazd'uram, a szántóvető?
– Tíz barázdát a lapon, a
Tízet meg a hegyoldalon.
Itt zizeg majd búzakalász,
Pitypalattyot is itt találsz.
Amott meg a hegyoldalon
Ring a rózsa madárdalon.

CSERESNYEFA

Hess te, rigó, a fáról,
A cseresnyefáról!
Nem hallottál sohase
A kis Ilonkáról?
Nézze meg az ember,
Bizony mind megennéd!
Én is szeretem ám
A piros cseresnyét!
– Hiszen jut is, marad is,
Édes jó Ilonkám!
Tudod: van egy kis fészke,
Van egy kis fiókám.
Hadd csípek még egyet,
Mikor úgy szereti;
Dalolok majd érte,
Hadd vigyem le neki!

DARU

Alkonyodik, a nap lemenőbe,
Darumadár száll a levegőbe,
Haza siet, nagyokat is krúgat,
A szárnyából egy-egy tollat hullat.

Darumadár, hullasd, hullasd, hullasd,
Legszebb tollad a kezembe hullasd!
Kalapomhoz jó lesz bokrétának,
Úgy megyek a templomba vasárnap.

EGÉR

Egér, egér, kis egér,
Van-e fogad, hófehér?
Adj te nekem vasfogat,
Én adok majd csontfogat.

– Adok... van egy zsákkal is...
Ha akarom, százzal is.
Hanem aztán, kis Mihály,
Sok cukrot ne rágicsálj!

FARKAS

Mért éhezel, fázol
Téli kietlenbe?
Az emberek között
Jobb dolgod lehetne.
– Károgja a varjú.

Talpnyaló kutyának
Hadd legyen jobb dolga!
Ha szabad lehetek:
Minek lennék szolga!
– Ordítja a farkas.

GALAGONYALEPKE

Lepke, lepke, galagonyalepke,
Kis cicámat nem láttad-e erre?
– Láttam, láttam, bár ne láttam volna!
Ha nincs szárnyam, be is kapott volna.
Mondd meg a te rossz cicádnak,
Hogy egeret fogjon,

Galagonyalepke éljen
Galagonyabokron.

HOLLÓ

Hova készülsz, hollómadár,
Feketébe?
– Hegyen is túl, völgyön is túl,
Temetésre.
Halva fekszik, ki fölnevelt
Vadgalamb búgásán,
Eltemetjük, elsiratjuk
Patak mormolásán,
Zöld erdő zúgásán.

IMA

Én Istenem, mindnyájunknak édes Atyja!
A világot a te kezed igazgatja.
Te adsz ruhát erdön-mezőn a virágnak,
Te terítesz asztalt a madárnak.

Kik mindig csak búval, bajjal, gonddal élnek,
Adj kenyeret az árvának, a szegénynek!
Adj a népnek dalos kedvet, boldogságot!
Adj hazánknak békességet, szabadságot!

JUHÁSZBOJTÁR

Juhászbojtár őrzi nyáját,
Fújja, fújja furulyáját.
Szépen szól a furulyája,
A madár is hallgat rája.

Feltetszett az esti csillag,
Juhászbojtár haza ballag,
Maga előtt hajtja nyáját,
Fújja, fújja, furulyáját.

KOCSI

Kicsi kocsi, nagy csacsi,
Üti-veri kis Matyi.
De a csacsi gondolja:
Ez a Matyi goromba.
Megszakadni nem számár,

Ő bizony nem húzza már!
Meg se mozdul a kocsi:
Csihi-puhi, nagy csacsi!
Jó éjszakát, kis Matyi!

LABDARÓZSA

Labdázik az esti szellő,
Rózsa a labdája,
Szépen szól a fülemile,
Csattog a nótája.

Holdas estén száll az ének
Hegyen-völgyön átal...
Labdázik az esti szellő
A labdarózsával.

MOLY

Hallod-e te, moly barátom,
Ne rágd össze a kabátom!
Drága volt ám ez a kabát,
Kérdezd meg csak édes apát.
Eladta a kis malacunk,
Többet vele nem játszhatunk.
Hát azt mondom, hallod:
Hordd el innen magad,
Amíg a kezembe
Egy pálca nem akad!
Mert ha nem mégy,
Moly barátom,
Kiporolom
A kabátom!

NÁDI VERÉB

Zizeg a nád, ingadoz, hajladoz,
Lemenő nap füvet, fát aranyoz.
Nádi veréb alkonyi sugáron
Ringatózik a nádon, a nádon.

Zizeg a nád, sóhajtoz, imbolyog,
Lemenő nap még egyet mosolyog.
Nádi veréb a végső sugáron
Álomba ring a nádon, a nádon.

NYÚL

Nyuszi, nyuszi, nyulacskám,
Ne fuss tőlem, nincs puskám!
Van ám nekem egyebem:
Friss káposztalevelem.

– Mák, mák, miák, Káp hozta,
Jó is az a káposzta!
Nyúlpecsenye kék, pajtás?
Orrod attól fokhagymás!

ÓRA

Óra, óra, fali óra –
Hallod-e, hogy int a jóra.
Azt hirdeti minden reggel:
Ki korán kel, aranyat lel,
Tik-tak, tik-tak, aranyat lel.

Azt hirdeti: siessetek,
Egy percre se henyéljtek,
Mert az idő hamar eljár,
Gyorsabb, mint a szárnyas madár,
Tik-tak, tik-tak, mint a madár.

ÓZIKE

Ózikém, ózikém,
Zöld kalapot látok!
Siess a sűrűbe,
Jönnek a vadászok!

Zöld leveles erdő,
Lába nyomát fedd el!
Takard be, takard be
Hulló leveleddel!

PÁVA

Felszállott a páva
Napkeltén a házra,
Mutogatja cifra tollát,
Nagyon kényes rája.

A kakas, hogy látja,
Mindjárt kikiáltja:

Kukurikú, kukurikú!
Nótát csinál rája:

"Ha én páva volnék,
Iskolába járnék,
Énekelni bizony, bizony
Szépen megtanulnék.

Ha én páva volnék,
Piros csizmát húznék,
Udvaron is, háztetőn is
Csak úgy sétálgatnék."

RIGÓ

Érik a mogyoró,
Tilió, filió!
A dió törve jó,
Tilió, filió!
Lesz is dáridó,
Tilió, filió!
Kap is majd, aki jó,
Tilió, filió!

SARKANTYÚ

Sarkantyú peng a csizmámon,
Sárga pitykés a dolmányom.
Piros csákó a fejembe,
Anyám vette Debrecenbe.
Csörgő kard az oldalamon,
Apám vette Nagyváradon.
Mogyorófa a paripám,
Ott vágtuk a domboldalán.
Gyí, te fakó, a csatába!
Jaj, aki a magyart bántja!

SZITAKÖTŐ

Szitakötő, mit csinálsz,
Hogy egész nap meg sem állsz?
– Szitát kötök, kis lányok,
Viráglisztet szítálok.
Kis szita, nagy szita,
Rózsakéjú Katica!

Férjhez megy a pillangó,
Muzsikás lesz a dongó,
Keresztes pók a takács,
Kis méhecske a szakács.
Kis szita, nagy szita,
Szitálj te is, Katica!

TEHÉN

Adj tejecskét, Villás tehén!
Nagyon sír a baba, szegény.
Hadd öntsem a kis bögrébe,
Hadd igya meg örömébe'!

– Adok, Böske, adok tejet,
Ihattok is majd eleget.
Jucinak is, Terkának is,
Marad még a cicának is.

*

Tisza vizén megy a hajó,
Ha elvinne: a' volna jó.
Hajós bácsi, szépen kérem,
Hozza haza kis testvérem!

– Haza hozom, lelkem Kató,
Aranyból lesz majd a hajó.
Arany halat fogok elé,
Úgy repülünk hazafelé.

VIOLA

Viola, viola,
Kertem violája,
Nyíl ki húgocskámnak
Hajnal hasadtára.

Ha erre sétálgat,
Mosolyogj majd rája,
Mosolyogj, ha oda tűz
Szösze szép hajába.

*

Zöld erdő pázsitján egy rubintos hintó,
Abba' szép tündérlány, mint a rózsabimbó.
Tündér a tündérlányt meg is koszorúzza,
Tizenkét tücsök meg csak a nótát húzza.

Zene zeng, kedve van a sok tündérlánynak,
Körbe-karikába táncra táncot járnak.
Hófehér nyakukról hull a gyöngy sorjába' –
Hulló gyöngyből mi lesz? Erdő gyöngyvirága.

ZSIGA

Zsiga!
Lábad alatt a csiga.
El ne taposd, vigyázz rája,
Ő is Isten állatkája.

Zsiga!
Mit csinál a csiga?
Nyújtogatja szarvacskáját,
Hátán hordja házacskáját.

Zsiga!
Hova lett a csiga?
Ládd-e, hogy megijedt tőled!
A házába bújt előled.

In: Pósa Lajos Munkái IV. (Arany ládika I.),
Singer és Wolfner, Budapest, 1907. – Mühlbeck Károly illusztrációival

* Részletek.

Az *Arany ládikában* közölt versek csak részben azonosak az előbb *Ujváry Ignác* (1894), majd *Kószegyi Bella* (1928) illusztrációival megjelent *Arany ABC* c. kötetekben közöltekkel. Egyes darabjai – **Aranyos Pillangó**; **Árvácska**; Diófa; Egér; Farkas; Juhászbojtár; Labdarózsa; **Liliomszál, fehér liliomszál**; Nyúl; Óra; **Ökörszem**; **Őzike**; Zöld erdő pázsitján; **A kis kertész** (Udvaromon arany eke); Zsiga – önállóan is terjedtek. A fentelvezeteket másutt közlöm (az *Arany ládikába* Pósa által „Diófa” címen felvett verset egy másik változatban: **A rigó** címmel). A kötet 2004-es reprintje *Ujváry Ignác* illusztrációit tartalmazza – KMJ.